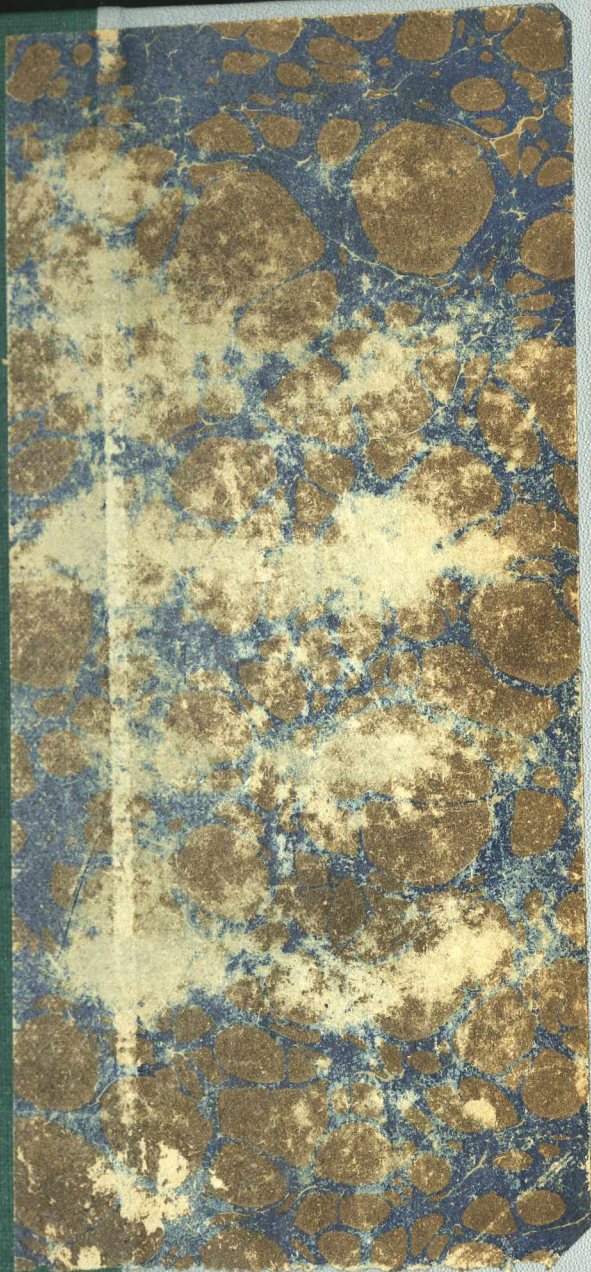

Politikai
röpiratok.

97.

97

30

744

BORONKAY JOSEF'
 DIÆTAL ORÁTZIÓJA
 MAGYARUL.

Apud Misericordiam.

2.

Ezt pedig tudotokra adom, hogy nem ditsérlek abban titeket, hogy nem haszonnal, hanem kárral gyűltök egybe; mert, mikor egybe-gyűltök a' Gyülekezetbe, hallom hogy vizfza vonáfok vagynak ti közöttetek.

S. Paul. 1 Kor. XI. v. 17. 18.

Földiteke:
 Pálóczi Horváth Adam.

STENOGRAPHY

DE BALLAGI CÉZA.

18

18

STENOGRAPHY

STENOGRAPHY

STENOGRAPHY

STENOGRAPHY

STENOGRAPHY

BARÁTOM!

Imé itt van a' Nemes SomogyVármegye egyik követjének Boronkay Józsefnek Orátziója magyarul; méltán kívántad azt hogy az nemzeti nyelvünkön-is olvastathasson, mert ez tsupa Szent irás, az pedig nem jó idegen nyelven a' mint bizonyítja Szent Pál 1 Kor. 14. részben. Hanem mivel az, hihető, hirtelen készülvén sok helyen homályos volt; a' mint tudtam meg-magyaráztam; sok helyen az Orátor el-is-hagyott benne; azokat is ki pótoltam; de hogy az Orátio folyamata, úgy maradjon a' mind mondott, tsak jegyzésképpen raktam ki a' Toldalékot, és magyarázatot; a' mint a' számkok, egytől fogva hatvanháromig mutatják.

Hogy a' Szent Irásból annyi Textust cizítálok, az az oka, mert azokat, az Orátor, a' hoz tartván, hogy néki tiltva van a' Biblia Olvasás, nem bátorkodot mind ki-rakni.

Olvasd tehát haszonnal, és élyly szerentsés-sen. Költ Pósonyban. 1791ben Febr. 10dik napjan.

a' Te jó Barátod. m. p.

Atyám! bocsásd-meg nékiek, mert nem tudják mit tselekezzenek.

Lukáts. 23. v. 34.

A' nép, melly letétségben jár lát nagy világosságot. *Esa. 9. v. 2.*

Et medicus ægrotum , et Imperator exercitum , et Gubernator nautas decipit, nec quidquam in hoc mali est.

Maximus Tyrius.

Audet, et ausus erat Reges incessere dictis

Terfites, etiam per me haud inpune protervus.

Ovid. Metam. L. XIII.

BORONKAY JOSEFNEK

NEMES

SOMOGY VÁRMEGYE'

K Ö V E T J É N E K

MAGA-KI-NYILATKOZTATÁSA.

Az eránt a' kérdés eránt, ha vallyon a'
Vallás' dolgában Ö Császári és Királyi
Felségétől, 1791ben, Januariusnak 18dik
napján a' Magyar Országi Karok' és
Rendekhez le küldetett Czikkely, kö-
zönséges Törvényyé tétettethetik-e?

mellyet

tett, és mondott az Ország Gyűléséán,

még pedig

Elegyes öszve-ülésben,

a'
Méltóságos Fő Rendek és Tekin-
tetes Karok előtt

1791ben, Febr. 8dikán.

Szívvvel hiszünk az igazságra, és szájjal teszünk
vallást az idvességre *Rom. 10. v. 10. (a.)*

Félek, hogy halgatni annyi, mint meg-egyez-
ni; — az ilyen ügyekben nints Gyanúság
nélkül a' halgatás — Mert igaz okonn vá-
doltathatunk, ha halgatással kedvezünk a' hi-
bának. *S. Celestin. PP. in Def. S. Aug. adver-
sus Massilienses. (b.)*

Midőn minden más állat arczal a' Földre néz ;
az embert fel-emelt fővel teremtette, 's úgy
akarta, hogy az, az eget nézze, és a' tsillagok
felé emelje fenn álló arczúlatját. *Ovid. Metam.
L. 1. (c.)*

(a.) Tévelyegtek, mivel-hogy nem tudjátok az Iráso-
kat, sem az Istennek hatalmát. *Math. 22. v. 29.
Mark. 12. v. 24.*

(b.) Meg-némülék és nem nyitám meg az én számat ;
mert Te tselekedted Uram ! Sólt. 39. v. 3. 20. —
A' Bölts az Ő elméjére veszi a' parantsolatokat,
Salam. Péld. 10. v. 8. beszédét okosan forgatja 10.
13. 14. Nem beszél hijjába valókat. *Job. 15. v. 1.
3. a' böltsékekkel tart. Péld. 13. v. 20. A' bölts
értelmesen igazítja a' maga száját Péld. 16. v. 23.
meg tartóztatja beszédét. 17. v. 27. 28. és halgat
11. v. 12.*

(c.) *Saxa — — Faciem traxere virorum — Inde ge-
nus durum fumus — — Et documenta damus, qua
simus origine nati. Ovid. Metam. L. 1.*

*Conf. Ovid. Metam. L. XV. Nec nisi perdidideris
alium, placare voracis, Et male morati poteris je-
junia ventri.*

A' Kegyelmes Királyi *Resolution*nak mindjárt elején, azt méltóztatik a' Király Ö Felsége fel-venni: hogy midőn semmi reménység nem volna a' hoz, hogy a' Vallás dolgában egy - mással az ellenkező Felek meg egyezhessenek (1.) a' pörnek végképpen leendő el-igazítására, az Apostoli Felség meg - kérettetett legyen: és ugyan azért nem volna egyéb hátra, az egyefségnek a' szívek' ölzvebékéltetésének tökéletesítésére, hanem hogy a' le-küldetett czikkely Törvényé tétetődjön. (2.) Mindnyájunknak tisztelnünk kell az igazán Felséges szívnek ezt a' Kegyelmes akaratját, melly szerént a' békelséget, tulajdon Jobbágyainak szívek

---

(1.) Nem is-lesz mind addig, valamig, a' Pá-pista, és Catholicus között, az Istennek okos tisztelese és kísértése között, a' jó keresztényen és Farizeus között, az Isten ügye és magunk' szent keresete között, az okos buzgó és vak buzgó között külömbséget tenni mindnyájan meg-nem-tanúlunk.

(2.) És ezzel ugyan a' Királyt sem kell vala farsztanunk, mert elég időnk volt hozzá a' *Dieta* kezdetétől fogva; — "A' ki a' szép időt el-tarisznyázta, adjon számot róla.

vek egyesítését elő mozdítani igyekezik: De valyon lehessen e ezt a' kegyelmes K. Szándékot tsak mesziről-is tellyesíteni; és valyon az Ország Rendjeinek a' fel-küldött *Repræsentióba* zárt kívánságaiknak, az a' Fellségétől le-küldetett cikkellyel elég tétetődött-e? ezeknek nyilván való tételére, mindeneket nyomossabban meg-kell-tekinteni, és meg-
vizsgálni (3.)

Az valóban a' Hiv Hazafi; az a' maga Fejedelméhez hűséges, a' ki a' maga szívének tiszta egyenlőségével jelenti-kitulajdon értelmét; és mindenkör szemei előtt tartván leg-főképpen Istenéhez tartozó köteleltségeit úgy fedezi-fel a' dolgot, a' mint azt lelki esmérétében érzi. (4.) Ezt
kiván-

(3.) Csak, hogy már erre, sem a' választott közbíró, sem az egyik peres fél, nem kénytelen reá állani.

(4.) És itt van az egész hiba. — Formálni kell elébb vagy okosítani, helyes érzésüvé tenni a' Lelki esméretet, azután lehet annak szava után halgatni; — A' millyenek a' dolgról való képzéseink olyan a' képzések esmérete; *qualis Perceptio, talis Conscientia*. Mirabeau: S'il est contraire a' la morale d'agir contre la conscience, il ne l'est pas moins de se faire une conscience d'après des principes faux et arbitraires. L'obligation de faire sa conscience est antérieure a' l'obligation de suivre sa conscience. Les
plus

kivánja a' maga Teremtésétől , maga a' Természetnek alkotója ; a' Teremtő , ezt kivánja maga az Igazság , ebben áll főképpen az Emberiségnek jussa ; — Mihelyest az égre tekintünk , a' honnan kegyelmet nyertünk , az egyedül idvezítő Romai közönséges Hitnek (5.) már a' mi Első Királyunknak Szent Istvánnak idejétől lett el-fogadására ; és a' melly Törvényes hitet , a' fegyvereknek tsattogási között is szorofsan meg-tartottunk (6.) ne botsáfsuk azt által magunk neveiknek , kik ezen ország' Gyűlésén jelen vagyunk kifsebségével , és örökös Izégyenével a' maradékra (7.) — Megte-

---

plus grands malheurs publics ont été causés par des hommes qui ont cru obeir a' dieu & sauver les ames.

(5.) Ennek nagy magyarázat kell.

(6.) És magunkat fok szerentséfsőbbek' nevetségére ki tettük , mikor azt sem tudtuk , mi óltalmazunk , 's mit üldöztünk , és talám tsak annak tellyesítésére tsattogattuk a' fegyvert , a' mit az Irás mond : Szükség lenni szakadáfoknak mind világ végezetéig ; Oportet esse hærefes usque consummationem sæculi.

(7.) A' kik , ha Ötven esztendő múlva , a' Dietoi Historiában a' mi egymás ellen való töreke-

tekintvén azért az Ország *Repræsentatió-ját*; nem kell annak szavainak egy részit, hanem az egész foglalatot fel-venni: Az mondatik tudni illik ott: hogy a' Tisztel. Papi Rend, és azonkívül a' RCatholicusoknak nagy része (8.) melly magát alá írta, már jelentette: hogy az ő Felségének elsőbb, a' múlt 1790dik esztendőben Novemb. 7dik napján' költ, 's a' vallás dolgában ki adott rendelése úgy, a' mint fekszik, az Ország' Törvény tzikkelyeibe, bé-nem iktattathatik: Ez a' szó, *úgy a' mint fekszik*, nem a' teszi, hogy a' szók változzanak, hanem maga a' dolognak valósága, és állatja: melly ha meg-visgáltatik, nyilván ki tetszik, hogy ebben az utóbbi, e' folyo 1791dik esztendőben Januar 18dik napján költ Királyi Resolútióban-is, olyan, a' dolognak valóságára tartozók találatnak, a' mellyek, ha nem nyilván-is de valóban melleleg az Isten, és Haza Törvényeivel ellenkeznek.

(9.) Mert

---

rekedéseinket olvasni fogják, el-nem hiszik, hogy a' Catholicusok és Protestansok ugyan azon egy Istent imádták, és azt az Istent pedig mindenik, a' ki természetében egy, személyében három.

(8.) Nem ártott volna itt a' Számot. is ki tenni.

(9.) Mert az Isten békességnek Istene, a' Krisztus békességnek Fejedelme; a' Haza pedig egy

1. A' Vallásról való tanátskozásnak még leg-első kezdetétől fogva, tsak az volt a' Protestans uraknak egyedül kívánságok; hogy tételsenek vizsgálja a' Bétsi, és Lintzi békéség kötéseiben meghatározott állapotra; És jóllehet ez az ő kívánságok nem volt elegendé nyomos, mind-azáltal az egyesség-és békéség megtartása végett, az Országbeli Karok és Rendek, a' magok Atyafi és lakos Társaikat (10.) meg-akarván szabadítani mind attól a' türedelemtől, mellyet a' meg-hólt Josef Tsászár bé-hozott, a' nevezett Békéség kötéseket a' magok' erejek-

---

egy közönséges Anya, de olyan hatalmas, hogy a' maga állatját változtathatja a' mint neki tetszik, és tsak ugyan a' Haza tett három rendbeli tsikkelyt a' Vallás dolgában, a' mellyekből a' Király egyet tsinált.

(10.) *Státus & Ordines Regni, Concives & Fratres suos liberare cupientes.* Tsuda, ha ezért meg nem neheztelnek a' Protestansok; mert vagy így kell vala mondani: *Hi SS. & OO. Regni, illos SS. & OO. Regni liberare,* vagy így *SS. & OO. Catholici, SS. & OO. Protestantes liberare.* Együtt teszünk Országot, és Törvényt-is együtt teszünk ha keli, 's együtt rontunk, vagy változtatunk ha szükséges; Hát az egésznek Hatalmát nem kell egyik részre magyarázni, mert az illyenekkel nagyobb játék esik a' szóban, mint a' *prout jacettel* mondatik esettnek lenni.

jekben meg-hagyták volna : és tsak
 ugyan a' (11.) RCatholikusok által íratott,
 's 1790ben Novemb. 3odik napján Ő Fel-
 ségének alázatosan bé-adatott, és az
 1790ben Decemb. 10dikén tartott Orszá-
 gos Gyűlésben-is elő hozatott, 's ugyan
 azért már a' *Repraesentatioban* benne lé-
 vő könyörgő levélben, a' magok' sérel-
 meket a' R.Catholikusok, mindjárt elején
 az eránt nyilatkoztatták -ki, hogy Ő
 Felsége, a' maga, Novemb. 7dikén adott
 Királyi *Resolutió*ájában, kegyelmesen meg-
 ígérte, hogy a' Vallás dolgát fel-vevén
 Fundamentomúl a' Bétsi és Lintzi Békes-
 ség kötésekét, mind a' két résznek tel-
 lyes és igazságos meg-elégítésével (12.)
 kívánná meg-határozni. Azomban, nem
 hogy ezen sérelem meg orvosoltatott vól-
 na, kivált azokban, a' mellyek a' könyör-
 gő levélben ki-nyilatkoztatnak; úgy mint
 hogy a' meg-határozás a' RCatholica Val-
 lás,

(11.) Némelly.

(12.) Mind a' két résznek meg-elégítésével. Itt nyer-
 tesek vagyunk, és ez *praesudicál* a' Protes-
 tansoknak; mert 1715ben is adatott a' Király-
 nak olyan hatalom, hogy ha mikor a' Val-
 lás eránt az ellenkező felek meg-nem-egyez-
 hetnek; a' Király igazittsa-el; de meg-volt
 már határozva, hogy az legyen mindenkor
cum satisfactioe Evangelicorum.

lás' férelmével 's a' Földes Úri Jussoknak ellenére ne legyen, 's más több a' való-
ságra tartozó dolgokban; de főt inkább
meg-tekintvén a' mostani *Resolúciónak*
foglatját, és azt az elsővel, melly
Novemb. 7dikén költ öszve vetvén, ki
tettzik, hogy valamint egyikben, úgy a'
másikban, mind azon Országos Tör-
vények, Tsikkelyek, *Resolútiok*, 's Ki-
rályi ki-fejezések, a' mellyek a' Tör-
vényes RCatholica Vallás' részire hozat-
tattak, semmivé tétettek. Sőt az elsőben
a' R. Katolika Vallásnak kedvező Privi-
legiumok (13.) el-törlése nem vólt vilá-
gosan ki téve: az utólsóban pedig, azok
a' szabadságok-is el-törlötnek, és így az
utolsó Resolutio némelly részben még az
elsőnek határin is túl terjed. (14.) A'
Vallásnak különös és közönséges gya-
korlása között, a' mint a' Törvény tsik-
kelybe iktatott és nem iktatott helyek kö-
zött való külömbség, melly a' mi Atyá-
inktól a' R. Katolika Vallás' hasznára tété-
tett (15.) mindenik Resolútióban meg
semmisítettik.

Arról

(13.) Több, mint kedvező.

(14.) Valamint a' Világosság után még harmad-
nappal Teremtett vilagosító állatok.

(15.) Ollyan békeféség kötés értelme ellen, a'
melly mind a' két részt egyaránt kötelezte.

Arról hogy a' Prédikátorok a' betegekét és foglyokat látogathassák, a' halálra büntetetteket ki kíséressék, hogy a' könyvek szabadon nyomtatódhassanak. (16.) Hogy a' Házasság, az Atyafiságnak és sógorságnak harmadik és negyedik Grádusában (melly az Ország Törvényében tiltva vagyon) a' Protestansoknak szabad legyen, mintha ők az Országban, valamelly különös, és a' köz törvények által nem köteleztetett törvény-tévő testet formálnának (17.) a' Törvényes hitformájából a' B. Szüz nevének ki hagyásáról (18.) a' különböző Vallású Házasoktól származott gyermekekről (19.) mind a' két Resolutio, egy formán parantsol.

(16.) Mellyek, mivel az emberiség' törvényjein fundáltak; kár volna Hazát olyan törvény hozásokkal szégyeníteni, mellyek ezekkel ellenkeznek.

(17.) 'S mintha bizony a' Protestansoknak szinte úgy szabados és illendő dolog volna, vagy az Apostoli Királytól, mint különben is a' vallás' dolga, el-igazítására meg-kéretett köz Bírótól, vagy a' Némzeti Gyűléstől erre engedelmet nyerni ingyen; mint a' R. Katolikusoknak hasonló esetekre pénzen dispensatiót venni, vagy a' magok' Papjaiktól, vagy a' Római Püspöktől.

(18.) Melly dologban a' Magyar Törvény, már dispensált az Isten törvényjével.

(19.) A' kik az Atyjaiknak minden szabadságaikban *Succedálhatnak*, tsak a' Vallásban nem.

A' Püspöki Szent székekről a' Protestansok' Házasságot illető pöreik elvétvén, úgy adattatnak a' Vármegyebeli Törvényszékek elébe, hogy azután azoknak tulajdon Papi gyűléseik ítéleshék azokat: és így nekik a' Bétsi és Lintzi békeség kötéseknek, 's az eddig eltölt időbeli Törvényes szokásnak nyilvánfágos ellenére Papi törvényszékek engedtetnek. (20)

A' Hit tagadás' dolgában, hogy az *vaktában* ne legyen; az parantsoltatik, hogy az elő fordúlándó esetekben, a' Fellegnek jelentés tetetődjön: a' *vaktában* (21) annyira ellenkezik, a' R. Katholica hittel, hogy igen nagyon; mert a' fel-tételben hibázik, mintha vólna valami út mód, a' mellyen a' R. Katholica Hitből, az Augusztai vagy Helvecziai vallás-tételek-

---

(20) Kétség kívül a' R. Katolikus Papok lelkesmérete' meg-fértésének el-kerülése végett, mivel azok a' Protestansok Házassági Pöreikben, a' Protestansok' *Principiumiboz* képpest, lelkek esmérete' sértése nélkül nem ítélnének.

(21) Azoknál a' kik nem a' szót, hanem a' dolognak gyökeres értelmét nézik, *temere* nem annyit tesz, mint *temerarie*; *temere*, *vaktában*, vagy maga gondolatlanúl; *temerarie* pedig *vak-mevőenn*. Tsak-hogy a' Király nem ér reá, hogy Resolútiójának minden szavait *Grammaticae* minellizálja.

lekre vakmerőség nélkül által lehesfen menni: a' mellyeket a' K. *Resolutio* bevetteknek vall (22) a' Békeség kötések értelme mellett, a' Törvény szavai ellen, mellyek csak meg-engedetteknek nevezik: vagy pedig a' hat heti gyakorlásnak, a' mint az első *Resolutio* tartja, ki állása mellett az ilyen által menetel vakmerő nem vólna, következés képpen a' Hit tagadás' dolga oda esne vizsgálja, a' mint elébb rendeltetett, és így vagy az első rendelés állana, vagy bizonyosan rozszabb dolga lenne a' R. Katholikusoknak annyival, hogy meg-engedtetik az elébbi *Resolutio* által az a' R. Katolika hitnek egy átallyában ellenére, nem vak-tában valónak ismértett útja az által menetelnek, a' mellyett törvénnyel kellene inkább a' Törvénynek természeté szerént
 aka-

---

(22) Mivel annak szabadságainak meg-tartását a' Királyok esküvésfel-is fogadták; mikor a' Királyságba avattattak, *erga prainsinuatorum articuloꝝ diplomaticoꝝ acceptationem deponendumque superinde Juramentum. Art. 2. 1687.* Meg-lehet azomban Boronkay Ur' *distinctiója* szerént, hogy a' Protestans, vagy Evangélika Vallás, nem be-vett, hanem meg-engedtetett Vallás lévén, az Ország pedig keverve R. Katolikus, és Protestans tagokból (olyan *essentialis* tagokból pedig, a' kik közül Palatinus-is kandidáltatik) állván; talám a' Protestánsok nem be-vették a' magok vallását, hanem csak meg-engedték magoknak, hogy ők Protestánsok lehesfenek.

akadályoztatni, mint akarmi móddal a' törvénytelen dologra útat nyitni: És innen van, hogy fel-sem lehet tenni, hogy azok, a' mellyek a' R. Katolika Vallás fundamentomival, a' törvényekkel 's Királyi hit-levelekkel ellenkeznek, Királyi meghatározás alá botsáttattak volna, mert a' Királyi hit-levelek mint az Ország' valóságára tartozó törvények, még az Ország Gyűlésekori Törvény-tétel alá sem tartoznak. (23)

El-halगतván itt többeket, mellyek hasonlóképpen a' mi Uralkodó R. Katolika Vallásunknak (24) Ősi Jusfuit nagyon meg-fértik, a' most elő számlálttak, valóban a' dolognak természetére tartoznak; a' mellyek a' mi *Repræsentation*knak tárgyával és végével egy áttalában ellenkeznek, és sem a' be-jelentett vetélkedésnek végét nem szakasztják, sem az egyesléget, 's szívek egybe kaptsoltságát meg-nem szerzik. Mert akár gondoljuk a' *K. Resolutiót*, Ország-igazgatásra 's polgári Rendtartásra intézett elmé-

---

(23) És vas vólt a' feje az Ország' gyűlésének, hogy az Első Leopold' *Diplomáját*, melly ha Diploma vólt, hasonlóképpen (est mente autoris) az Ország valóságára tartozó törvény vólt, meg-merte változtatni, mikor a' Károly' és Mária' *Diplomájiból* ki hagyta a' Leopold *Diplomájának* hatodik tikkelyjét.

(24) Ha ugyan a' Vallás tud uralkodni.

mével, a' világi; akar egyházasfan az Isteni törvény-székre vonva; soha azokra, a' mellyek abban foglaltatnak a' (25) R. Katolikusok, a' kik a' R. Katolika Hit Fundamentomos ágazatait, az Isten' törvényje meg-sértése nélkül (26) meg-akarják tartani, reá nem álhatnak. Mert

2. Polgári igazgatáshoz képpest szólván, soha semmiféle kar azt meg-nem engedné, hogy a' vallásról, 's a' hit ágazatiról semmit se tartsunk, mert ha egyszer a' Vallás úgy meg-erésztetik, hogy a' dologhoz 's környül-állásokhoz képpest változtatni lehesen, soha semmi Ország foká fen-nem álhat; hanem fel-szabadítatván a' Vallás, fel-tzabadúl a' Fejedelemhez 's fellyebb valókhöz köteles Tisztelet 's engedelmeség-is, következésképpen tsüggedni fog a' Tartomány, 's mind addig megy rozfszabb rozfszabb állapot-ra, míg egyszer el-vešvén egészzen a' vallás el-veš az egész módja az Uralkodásnak-is és Igazgatásnak. (27)

3. Maga

(25) Némelly.

(26) Melly Isten' törvényjének magyarázatját Rómából várják.

(27) Bezzeg ha itt az Autor, a' maga lelki ismerete' sűgarlása szerént talált volna szólani, nagy haragot von magára mind a' Fejedelemtől mind a' Papoktól; mert ebből azt lehet

3. Maga a' *Status*' Érdeme-is főképen azt hozza magával, hogy tekintet legyen a' több szám miatt a' R. Katolikuskokra (28) és nyilván-kívánja-tenni, a' másként, a' vallás miatt könnyen el-hal-gattatott Isteni törvényt vagy just. Itt pedig olyan Törvény hozás forog fenn, melly az Isten' törvényre ellen, a' R. Katolikusok' többsége, és az Ország-beli első kar akaratja ellen van. (29) És így szükséges csak a' *Status*' kedvéért-is, hogy az Isteni juss, az emberek' többsége mellett tartattassék-meg; melly bizonyosan meg-fértetődik, a' miat majd a' követ-kezen-

---

lehet gondolni, hogy a' Vallást azért gondolták-ki, hogy annál fogva a' népet kötve tartsák, kivált az olyan kemény reguláju Vallást, mint a' Római Szent Hit.

(28) És talám hibázott régen Illyés Próféta, mikor magát ezzel a' *Politika prudentiával* vizsgáltni el-felejtette: nem gondolván-meg, hogy többen vagynak, a' kik nem úgy hisznek mint ő; és így a' *Status*' érdemére nézve, az Isteni just, a' többség' tekintetire kell vala néki alkalmaztatni: nem pedig így zúgolódní az Isten ellen; *Imé én magam maradtam, engemet-is pedig halálva keresnek.* 1 Kir. 19. v. 14.

(29) A' mellynek lelki ismerete másképpen nagyon formálva, sőt le-kötve, mint sem azt meg-engedhetné.

kezendőkben meg-fog bizonyíttatni, de különben-is

4. A' köz-társaság' fenn állásához képest szólván, lehetetlen, hogy a' Királyi Hit-levelek, mellyeknek védelmezése nagyon meg-kívántató, és szükséges (mert a' Király', és Ország' Jusfai egyéb aránt meg-sértetődnének és veszedelemre tétetődnének ki;) a' magok valóságában meg-ne maradjanak (30) már pedig jóllehet a' Károly' Hit-levelében nyilván emlittetik a' Leopoldé; de a' melly hasonlóképpen tsak a' Bétsi Békesfég kötés, és a' Koronázás előtt íratott Tzikkelyek' értelmekig, mellynek határinn eddig-is túlmentek, 's több szabadsággal élnek a' Protestánsok (31) határozza a' Vallásbe-
li

---

(30) 'S ez szerént nem-is lehet el-gondolni, mit akart akkor az Ország, mikor a' Királytól új és más Diplomát kívánt, és az Orzággal együtt, a' T. Papi Rend, és Baronkay Úr-is.

(31) Mert tsak bóldog emlékezetű Mária Királynénk idejében-is a' Protestans Nemes Embert, a' paraszt Egyházi, a' Plebanus Urak' Commissiója mellett széltire *exequálta*; tulajdon Nemes Fundusaikon, magok költségeiken épült Templomaik el-szedettek, Barmok' aklává, 's más Szentfégtelen végekre fordítottak, a' védelmező Nemesek, erőszakosan hurtzoltattak: *Quid meruistis Oves: placidum pecus? — — Nec satis est, quod tale nefas committitur, Ipsos Inscrípere Deos sceleris. — Ovid. Metam. L. XV.*

li gyakorlás' szabadfágait, mindazáltal a' Károly Diplomájában nyilván fent vagynak hagyva mind azok, a' mellyeket ugyan azon Diploma, és az Ország' gyűlései jobbra változtattak, következésképpen utóbb a' Therésia, és a' most Uralkodó Felsőg Diplomája-is, a' vallás' dolgában semmit sem változtatván; az igazság útján lehetetlen, hogy a' Diplomák, vagy előre adott Refolútiókkal, vagy törvénnyel meg-semmisíttessenek, mert sem a' Fejedelemnek, sem a' Karoknak és Rendeknek, nem tanátsos a' *Diplománn* vagy erőszakot, vagy változást tenni (32) mert a' *Diploma* Királyságba avató szerződés a' Király és az Ország között, a' melly igazságtalan meg-fértődés és igen nagy veszedelem nélkül, semmi némű okon meg-nem másíthatatik; kivált mikor a' Diplomában, az Ország Jusfainak Törvényinek és szokásinak meg-tartása előre fel-fogadtatván, most a'

---

(32) Ollyan valami égből szállott, vagy Atya, és Anya nélkül született Melchisédek lévén a' *Diploma*, a' mellyett senki sem tsinált, hanem tsak termett, és így senki sem változtathat, 's következésképpen, valahány féle *Stilusú Diplomát* írt-be a' törvény könyvbe, annyiszor gondoltathatott maga ellen hibáztattnak lenni az Ország, az Orátor értelme szerént

---

a' T. Papi Rendnek, és az Országos Felírás értelme szerént a' R. Katolikusok leg-több részeinek ellenkezésével-is, magoknál a' Békeség kötéseknel utóbbi Országos Rendelések, Törvény tzikkelyek, Királyi *Resolutiók* Szabadságok, a' Károlytól adatott, és az 1715-dikbeli 30-dik tzikkelyben fundált magyarázatok, nem tsak meg-másittatnak, hanem az ő Felső-gétől fel-tétetett tzikkely által egészfzen semmivé tétettetnek. * —

* A' *Diplomákat* nem lehet másképpen változtatni, hanem ha ismét *Diplomákkal* (33) azért, mert Királyfágba iktató szerződések azok a' Király és Ország között, mellyek az egész Ország' meg-egygyezésével léfznek, következésképpen valamint a' Leopold *Diplomája* a' Károlyéval változtattatott jobbra (34) és ez a' változás Diploma által tétetett 's állíttatott-meg, úgy álván már ilyen formán

---

(33) És így mi nagyon meg-tsaltuk a' szegény Protestans Atyánk-fijait 's Hazafi Társainkat, mikor a' Leopold' *Diplomájának* hatodik tzikkelyét, utóbbi törvényekkel sokképpen modifikáltuk.

(34) És így a' Károly' *Diplomája* előtt hozatott 's a' Protestans Vallás' szabadsága rontására tzelozó Törvények, tsak a' T. Papi rendnek előre való készülései vóltak, arra, hogy majd a' Diploma változhasfon.

mán a' Károly *Diplomája*, és az néhai Alsószonyunktól M. Therésiától, 's a' most Uralkodó Felsőgtől meg erősítettén és előre a' *Pacifitioknak* (35.) ki zárasával el-készülvén ; már a' *Diplomának* változtatása, 's a' *Diplomával* meg-erősített Törvényeknek, mellyek a' Vallás dolgáról szólnak, el-törlése, midőn ennek a' T. Papi Rend, némelly (36.) Ország Báráji, Fő Rendek, Vármegyék' és Városok küldötjei, 's más több világi R. Katolikusok ellene mondanak, meg-nem-készülhet.

Ez valóban meg-zavarja szíveket a' Hazafiak' nagyobb részének (37.) meg-lelketleníti a' *Diplomát* (38.) A' Fejedelmeknek esküvéssel petsételt Hitével ellenkezik (39.) A' *Sttuásnak* állatja nem enged,

(35.) A' természeti törvényeknek ellenére, de némelly úgy készült Lelki ismérteknek javallása szerént.

(36.) Itt ki teszi az Autor : *némellyek*, hogy ezzel meg-igazítsa a' fellyebb ejtett hibáit ; későn vetette öszve hihető, az ellen mondók számát, azokéval, a' kik nem ellenkeztek a' K. Resolutioval, hogy az ellen mondók csak mint-egy negyed-részt téstik emezeknek.

(37.) Úgy mint 84. embernek.

(38.) Mert a' jó Király a' maga jussától, mellyet az Ország neki adott 1715dik Art. 30. el-áll;

gedi, hogy a' Királyságba iktató fogadás meg-rontafson, és így az Ország igazgatás és köztársaság' természeté izérent, nem lehet, hogy ez a' fel-tett új tzikkely, melly a' másikkal, éppen ebben a' dolognak valóságára tartozó fejezetben egészen meg egygyez, meg áljon, és törvénybe iktattafson. (40.) Ezenkivül.

5. Ő Felsége, minden eddig ki adott *K. Resolutiójiban* azt méltóztatott ígérni, hogy a' Törvényt be-tölti és tellyesíti: azomban midön mi ezen K. ajánlásba biznánk, nem tsak az, hogy az ajánlott elég-tétellel a' Törvények nem tellyesítettnek, de még nagy sérelemmel - is illettetnek, az írt, és esküvéssel meg - erősített Törvények, sérelemmel a' R. Katolika hit, és a' Földes Uri Jusok, mellyek eddig Törvény szerént fenn tartattak.

6.

és az Országgal tétet állandó törvényt, minden ellenkezéseknek el-háritására.

(39) Mert ő arra esküdött hogy minden rendű Ország lakossainak szabadságait fenn tartja, és így alatta-értette, hogy a' Protestánsok Vallásbeli szabadságát is, melly ha elébb nem, leg-alább a' Pacificatióktól fogva nemesi szabadság közé tartozik.

(40.) Hanem szükséges, hogy a' Törvény-tévő hatalom minden esetre, a' Papoknak és az Autornak adattasson, hogy a' Tribunál Inquisitionis mentül elébb be hozattathasson.

6. Az Ő Felsége által fel-tétetődött tikkely, azt foglalja magában, hogy a' Protestansok, a' magok vallásokkal ellenkező tzeremoniákra ne kénfzeríttessenek, valamint tehát ez az ő kedveért meg állittatik, úgy a' Törvény és az igazság kívánja, (37.) hogy mi R. Katolikusok és a' T. Papi Rend, olyan törvényeknek hozására, a' mellyek a' mi lelki esméretünkkel 's Fundamentuminkkal ellenkeznek ne kénfzerítessünk (38.) Nem is a' végre vólt a' dolog ő Királyi Felségéhez alázatosan fel-küldve, hogy a' mi törvényeink el-rontassanak, a' fundaménul fel vett békesség kötésekkel ellenkező (39.) Resolutio adattalson, és onnan a' mi Eleinknek be-írt, és meg-állittatott Törvényjei, a' mi első Királyunktól fundáltatott R. Katolika Hit, és a' Földes Uri Jufsok meg fértessenek; az történt pedig
akkor,

(37.) Hogy mi is az ő Tzeremoniájikra ne kénfzerítessünk.

(38.) Hanem, úgy lévén formálva lelkünk ismérete, hogy az, más vallásuaknak jól létében meg-nem-egygyezhet, olyan országban élvén pedig, a' hol a' Protestánsokkal egygyütt teszünk egy testet; inkább olyankor ki menjünk a' Köz-Gyűlésekből, mikor a' Hasonló Törvényeket tenni szükség lészzen.

(39.) Akarám mondani, nem eléggé egygyező.

akkor, midőn ezek, a' Bétsi békeféség kötésbe (a' *R. Catolika Vallás sérelme nélkül*;) és az 1681dik 25diki tsikkelybe (a' *Földes Uri Jussok fenn maradvan*;) be iktatott fejezetek a' le-küldetett tsikkelyben nem taláthatnak. (40.) Sőt büntetés alá vettetnek azzal, hogy az említett *Resolutio*' értelme ellen, senki sem teheti magát sem a' maga Vallásának igazságos Pártfogójává, sem Földes Uri Jussainak óltalmazójává, hanem magát, tulajdon hitének és Jussainak igazságos óltalmazásával büntetésre teszi ki.

7. Mind a' Trip. 3. R. 3. Tit. szerént, mind az 1548. 21dik tsikkelye szerént, a' Törvénynek az Isten Törvényével megegyezőnek kell lenni, (41.) és így a' maga

---

(40.) Hanem, azok mennyire terjedjenek-ki, a' fejezetekben meg-magyaráztatnak.

(41.) Nem pedig ollyannak, a' millyeneket tettek régi Atyáink: *Lutherani comburantur*. A' Hit Isten ajándéka 1. Kor. 3. v. 5. 9. nem szenvedhet hát emberi kényszerítést, vagy valamelly Valláshoz le-kötést, — A' hit szereztet által munkás, Gal. 5. v. 6. Örölnünk kell hát Protestáns Atyánkfijai Gyarapodásának. Hit által vesszük büneink bocsánatját. Tsel. 26. v. 18. És így ne kárhoztassuk az Evangelikusokat, hogy ők, nem a' fülbe gyonás, hanem hit által várják a' bocsánatot. Szükséges a' Sz. Irás' olvasása Jan. 5. 39. Mindeket meg-probáljatok, a' mi jó azt tartásátok-meg,

ga természeté szerént szentnek, az Isten' törvényével nem ellenkezőnek 's az okossággal meg-egygyezőnek ; és olyannak, a' mint Prol. Trip. 6. hogy az által másnak háló ne készíttessen. (42.) Az olyan törvény pedig, a' melly meg-engedi, hogy a' Hit-tagadás lehet nem vaktában-is, a' melly a' Házafsági pörökét a' Papi Szent székekről el - vonja, a' melly meg engedi, hogy az idvezítő Hitben lévő R. Katolika Afzszonytól (43.) arra az esetre ha Férje Protestans, olyan gyermekek származhasfanak, a' kik a' R. Katolika Hitel ellenkező Evangeliumi Vallást tartsnak, és így a' mi Uralkodó R. Katolika Vallásunk, sérelmet szenvedjen; a R. Katolika Hit nem hogy nevededne, hanem
in-

meg. I Tefs. 5. v. 21. Próbáljátok - meg a' lelkeket, ha Istentől vagynak-e? I Ján. 4. 1. Nem kell hát kárhoztatnunk azokat a' kik a' Sz. Irás ramájára vonják Róma' tanítását, 's nem hisznek senkinek vakon; sem eretnekeknek nevezniünk azokat, a' kik jót akarván választatni, nem hiszik azt, a' mit rosznak látnak.

(42.) 'S bé-kell zárni a' Pokol ajtaját, hogy oda senki ne mehessen.

(43.) A' kinek kedve van arra maga gyönyörködése tellyesítése végett, hogy Protestans Férjhez menjen, ha szinte annak hite nem idvezítő Hit is.

inkább kissebbedjen (44.) a' lelki esmeretnek szabadsága származzon (45) 's végre sokaknak haló készíttessen; az ilyen törvény mondom, az Isteni törvénnyel ellenkezik, és az eddig hozzatott törvények meg-sértetvén, 's el-rontatván, azoknak szentsége meghal: Látni való hogy az ilyen törvénynek, nintsenek meg a' Természetből folyó minémüségai, és tulajdonságai (46.)

8. Ez az Ország, Mária' Orzága, és éppen azért mondatik Máriájának, mert hajdan a' mi első Királyunk Sz. István Magyar Országban a' R. Katolika Hitnek fel-állítója a' Királyi Páltzát és Koronát. az Orzággal együtt az Isten Annyának szentelte; mi tehát, mint az Orzággal együtt a' mi Fundátorunktól annak szenteltettek, a' B. Szűzet választottuk M. Ország' Pártfogójának; és ennek a' Magyarok' Nagy Aszfzonyának, olyan nagy volt a' mi eleinknél tisztelete; hogy jóllehet a' Protestans Urak, már a' Mohátsi vesze-

---

(44.) 'S talám utóbb a' Meny Ország is ürehsen maradna.

(45.) Melly úgy könnyebben marad Róma mellett, ha meg-leszsz kötve.

(46.) Mihelyt egyszer a' természet, vallással kényszerítettik.

veszedelemtől fogva, az Országba be-
tsúztak, (47.) és még-is a' Magyarok so-
ha sem engedték közönséges Törvényé
tétetni, a' Törvény könyvbe iktatott eskü-
vésnek a' miatt leendő elrontását, hogy
abból a' B. Szüz neve számkivettetne, a'
mint azt az 1681^{edik} és 1729^{edik} esztendő-
ben tartatott Ország' Gyűlése végezésében-
is, az egész világ előtt nyilvánosságossá
tették; mit mondanak mi rólunk, a' mos-
tani Gyűlésre küldött Követekről ma-
radékink? ha mi azt meg-engedvén, ezen
Diætnak végzésit, a' most említett *Diæ-*
ták' tetteivel öszve hasonlítják (48.)

Mi

(47.) Ezt már a' Protestansok az Orátorban méltán Atyafi-vér-tagadásnak állíthatják, mert azok színt olyan régi Törsökös Nemes Magyarok, mint a' R. Katolikusok, 's nem be-tsúztak tulajdon Hazájokba, hanem örökösök benne, és olyan szabad Magyarok, a' kikhez Romának sints semmi köze.

(48.) Mit mondanak mondom egyebet? hanemha ezt, hogy a' mi Atyáink még akkor járotlanok voltak az Irásokban, mikor a' Szüz Máriához vonzó tisztelet miatt, az esküvés' formájába, annak nevét - is, és minden Szentekét bele tették: hanem a' Protestánsoknál nem lévén tilalmas a' Szent Irás olvasása, azok által látták, hogy teremtett állatra esküdni, az Isten törvényével ellenkezik, meg-tanulván azt Sz. Dávidtól 'Solt. 63. 12. *Hogy az esküvés az Isteni tiszteletnek egy része; — hogy annak az Isten nevére kell lenni.*

Mós.

Mi R. Katolikusok, a' Polgári dolgokban a' Protestáns Urakkal ugyan azon egy törvényt tartunk, ugyan azon szabadságokkal élünk; midőn tehát a' Törvény könyvben, ugyan azon egy forma Hit-formájával tiszteltük-meg az Isten Annyát, nints okunk reá hogy most attól eláljunk (49) nints okunk reá, hogy az annyi száz esztendőktől fogva fenn állott törvényes Hit formáját, mellynek sem az Ország, és így a' közönség, sem soha egy Magános ember-is semmi kárát nem vallotta; most, az Isten' Annyához tartozó tiszteletnek némünémű meg-tsonkításával, 's a' Mária névnek számkivetésével, a' B. Szüz nevét közönséges Törvény által ki szúrván, el-rontsuk, semmivé tegyük, és Országunk' ilyen nagy Pártfogójának, számkivetést rendeljünk. (50) Lásfák azok

---

Mós. 6. v. 13, és 19: 20. A' ki esküszik, az Istenre esküdjék. Esa 65. 16. Teremtett állatra esküdni veszedelmes. Jer. 5. v. 7. Ne esküdjetek se az égre se a' földre 's a' t. Jak. 5. v. 12. Mat. 5. v. 34. 35. 36.

- (49) Ha mindjárt azt, az Isten' törvényével ellenkezőnek találjuk-is.
- (50) A' ki egyébaránt az Egekben vagyon, a' honnan nem tsak a' Protestánsok, sőt a' Romái Fő-Püspök sem számkivetheti; és a' ki ha tudná, hogy az ő nevére esküszünk, és így ötöt Isteni tisztelettel illetjük; el-tiltana ben-

zok, a' kik nevezni nem akarják; de hogy törvény hozattason eránta, azt az Isten' Anyja tisztelete nem engedi. — Méltó bizonyára az, a' kit maga az Isten az egekben minden bóldogok felett megtisztel, és a' kit mi Országunk' különös Pártfogójává választottunk, hogy a' Földön-is mi általunk tiszteltesfen: és ha a' B. Sz. Mária' arányra nyomott képetségét a' Protestáns Urak jó szívvel fogadják (51) mi az oka, hogy ugyan azon Sz. Szűznek neve annyira kedvetlenül hangzik az esküvésben, hanem-ha bályány vagyon a' nevében, de ~~nincs~~ a' képében. Azt vallották a' magok könyörgő Levelkben, mellyet ditső emlékezetü Hatodik Károly Ő Császári és Királyi Felfégének 1729-ben bé-adtak; hogy ők az Isten' Anyjához és Szentjeihez tellyes tisztelettel

---

bennünket, mint az Angyal az Apostolt: *Meg-lásd*, úgy mond, *hogy engem ne imádj*. 'S nagy szerentsénk, hogy nem tudja, és így mind annyiszor bennünk meg-nem botránkozhatik, mert ő-is abban a' Ditsőségben van, mellyben Abrahám és Jákób: Abrahám pedig minket nem tud, és az Izrael nem esmér bennünket.

(51) Valamint minden élő Királyoknak, főt a' Tolerantziát parantsoló Második Jósef' arányra nyomott képét-is, minden Hazafiak egyaránt 's a' Papok is kedvesen veszik, és még-is annak nevére nem esküsznek.

tel vagynak; adják hát leg-alább ezzel jelét tiszteleteknek, és engedjék, hadd tegyük-meg mi-is ezt a' nagy tartozásunkat, hogy a' törvényes Hit-formája, melly annyi száz esztendő-k-ólta állott, helyéből ne mozdítasson, és ez által ne adatasson alkalmatosfág, a' külső R. Katolikusoknak-is, háláadatlanfágot hányni szeméinkre; Azt fogják azok mondani: Hol a' buzgóság? Hol van eleinknek a' Pártfogókhoz vonzó tisztelete? hol van az Anyához való Hűség? azt a' mi sok száz esztendei szokással-meg vala erősítve, egy penna vonással el-töröljük é? Az egész világ' nyelvére teszszük ki magunkat. (52)

9. Meg-engedi azt a' *K. Resolutio*, hogy ellenkezik a' R. Katolika vallás ágazatival a' Protestánsokhoz tőlünk való által menetel, és hogy az vaktában ne légyen, parantsolja, hogy néki bé-jelentesfék: tétetik hát fel háránték olyan eset, a' mellyben az vak-merőség nélkül meg-lehet, vagy meg-engedtetetik; de soha sem lehet az, hogy az ilyen, vagy vaktában, vagy nem vaktában tselekedetnek mondattasfék lenni, hogy ne vétkez-

---

(52) Valameddig hajdani szer-felett való buzgóságunknak még tsak emlékezetét-is el-nem töröljük.

kezzen a' R. Katolika Hit ágazati ellen (53) és így nem tanácsos a' R. Katolika hittell ellenkező törvényhozásba sem átal-lyában, sem fel-tétel mellett meg-egy-yezni; és mivel az, az Isten törvényei-vel ellenkezik; azért meg-állíttatván már elő-

(53) Mert néktünk azt kell hinnünk, hogy a' R. Katolika Hit egyedül idvezítő hit; és így a' Keresztyéni szeretet kívánja, hogy senkit abból ki menni ne engedjünk; — Más világ vagy on most, hihető, menyben, mint volt a' Kristus' idejekor, a' mikor Szent János Apocal. 5. v. 9. és 7. v. 9. látot az egekben nagy sokaságot, minden névből nyelvből nemből és ágazatból valókat, és így kétség kívül Amerikánusokat-is, a' kik mivel még akkor az egész Zsidó és Keresztyén Világ előtt isméretlenek voltak (mert azután ta-láltattak-fel) kétség kívül a' R. Katolika Hit-ről mint sült Pogányok semmit sem tudtak, még-is ő közülök-is látott a' menyben Sz. János. — De akarmit beszéljen János, mást mondanak Rómában, mert ott van a' Meny Ország Kúltsa; ha tsak ez alól a' mást ki re-kesztő idvesfég alól-is szint-úgy fel-nem szabadítja a' R. Katolika hitet a' tellyes hatalmú Püspök, a' mint törvénné tette, hogy azon kívül senki se idvezüljön: mert hiszen azok-ban-is nevelkedik a' Tudomány, és ember-szeretés, idővel mint példa arra az, hogy most a' Pápa-is hiszi, hogy a' föld gömbö-lyeg, és laknak rajta, lábbal felénk fordúlt emberek, *antipodes*; holott a' tudatlanabb századokban azért az állításért, egy *Philose- phus Kardinalist* excommunicált a' Pápa.

előre a' Protestánsok eránt, a' Diploma, és esküvés által meg-erősített Ország Törvényei, sem a' világi, sem az Isteni Törvényfűk meg-nem engedi, a' Fejedelmeknek 's Orzágnak-is, hogy más Törvényt hozzon, kivált midön az 1514-dik béli *Decretum* példája szerént a' T. Papi Rend, mint első kar' ellen-mondásával, most pedig annyival inkább, (a' mint az Országos Fel-írásban meg-ismértetik) a' R. Katolikusoknak leg-nagyobb része (54) a' R. Katolika hitnek sérelmet okozni nem akarván, a' nevezett tikkely a' közönléges Törvény Könyvbe bé-nem iktattathatik.

10. Fijai vagyunk mi a' R. Katolika Anyaszentegyháznak; vallyon igazságos dolog e tehát? hogy akar mi úton módon a' gyermekeket az Anya kebeléből, az Isteni törvény ellen, törvény hozással ki-ragattatni engedjük? vagy a' mi R. Katolika Hitünkkel meg-nem egyezöknek a' házasság által lehető fokasodásokban, és a' mi öseinktől vett Szent Törvényeinknek, a' Diploma, és mind a' Király, mind magunk által le-tett esküvés ellen leendő el-törlésekben meg-egyezzünk. (55) Első Sz. Királyunknak intéseit, melye-

---

(54) Úgy-mint minden négy közül, egy.

(55) Ha tsak azt a' törvényt nem teszszük, hogy a' Nemesi szabadság 's minden jussok, Leányágon

Iyeket reánk, maga első könyvében írásban által botsátot meg-vesfük? a' hol azt mondja: Fijam! a' Te Atyádnak fenytékit halgasfad (56) és ne vesfed-meg a' Te Anyádnak parantsolatját, hogy kegyelem száljon a' Te Fejedre — Ezt ha meg-tselekezfük, Isteni áldást ajánl minékünk.

Számtalanokat lehetne erre a' dologra elő hozni, de még ezt az egyet nyilván ki kell mondanom.

Engem' az enyimek azért küldöttek, hogy az ő parantsolatjokat véghez vigyem. (57) Azt meg-kell tennem, nem jöttem

---

ágon menjenek a' maradékra; hogy így a' Protestáns Férjünak R. Katolika Felelége Katolikus gyermeket szülhesen: És nem hogy azokat a' kik R. Katolikusok lenni nem szeretnek, ki botsátanánk Annyok kebeléből, hanem minden úton módon fokasíttuk a' R. Katolikusoknak számát, 's mutasfuk-meg a' Kristusnak az ő Szent mondása ellen is, hogy noha szorcs a' kapu, keskeny az út az égbe-még-is többen mennek oda mint Pokolba.

(56) És így ha az Atyád eretnek, magad-is az légy.

(57) Az én Vármegyém pedig keverve R. Katolikusokból és Protestánsokból áll: emezeknek-is szinte úgy követje vagyok, mint amazoknak, ezeknek-is minden jusfaikat óltalmazni tartozom, és így vétkezném; ha

tem tehát, hogy a' magok igazságos határait közé rekesztett törvényinket elrontsam, hanem hogy óltalmazzam; és azért nem látom szükségeseznek, hogy a' Vallás dolgában új Törvény hozatasson.

Nem úgy van-e? hogy az Ország' Gyűlése alatt a' Protestáns Urak szüntelen Angliát kiáltozták például, légyen hát példa a' Vallás dolgában-is. (58) Val-
lyon

---

contra intentionem committentium, a' Protestáns' vallás' fényre hozását 's gyarapodását ellenzeném; vétkezném esküvésem ellen-is, fő't vétkezném a' költsönös szeretet ellen; mert azok nékem, a' R. Katolika Hit' fényesége, elsőfége, 's czeremoniáji ellen semmit se parantsoltak; fő't nem ellenkeztek abban-is, hogy a' Szerzetektől el-szedett jószágok vizsgálta adattásanak, holott ők tudják azt jól valamint én: hogy azokat jobb végre-is lehetne fordítani.

- (58) Annyiban a' mennyiben lehet — Igaz, hogy nagy a' külömbfég; mert ott az Uralkodó vallásnak, (a' mint hibásfan neveztetik,) nem lévén Törvényye a' Szentek' imadása, és így az Istenen kívül mást imádni bálványozásnak tartja, 's a' R. Katolikusok' némelly czeremoniájit botránkoztatónak, 's következésképpen, ha az olyanokat meg nem engedi, nem olyan nagy hiba, mintha mi el-tiltanánk a' mi Atyánkfiat, hogy az Istent a' magok' módja szerént imádják, a' hol akarják, minden botránkoztatás nélkül; 's
ha

lyon azok, a' R. Katolikusoknak adtak-é, és engedtek é ilyen törvényeket hozni? távoly légyen, hogy ott tsak gondolkodni, annyival inkább futtogni merne a' R. Katolikus hasonló törvényről; 's hát mi, a' Mária' Országában, az Apostoli Országban (59) meg-engedjük é?

A' mi R. Katolika Vallásunknak ügye forog fenn, mellyet mi mindnyájan az Isten' ügyének tartozunk vallani. Elszembe ötlük tehát énnekem Szent István' törvényének emlékezete, a' ki a' második könyvben a' második fejezetben azt parantsolja: hogy az Isteni dolgokat nem tsak meg-tartani, hanem sokasítani kell. (60.) és inkább kell azokat óltalmazni 's gyarapítani, mint a' magunkét. Ezen törvénynek vezérlése után; a' minek ki nyilatkoztatására, maga a' lételünk, és fenn állásunk kényszerít, ezt tészem közön-ségessé, ugymint

Mi-

---

ha a' Szentekre esküdni kényszeritenénk, kiknek segítségül hívásokat ők nem hihetik, 's más többeket: De külömben-is, nem szorult még Anglia a' Vallás dolgában békesfég kötésre, mellyen már mi által estünk; 's annál fogva kénytelenek vagyunk tellyes szabadságokat jó íszemmel nézni.

(59) Az Evangelikusoknak; mert éppen az Apostolok hirdették az Evangeliumot.

(60.) És így a' Vallásokat is, mert azok-is Isteni dolgok.

Mivel az Emberi viszontagságok, úgy vagynak Istentől intézve, hogy mindennek Halál a' vége, és minden tetteinkről 's tselekedeteinkről az Isten előtt számot kell adnunk : (61.) azért lelkem esmérete' meg-nyugtatására nyilván jelentem ; Hogy valami a' R. Katolika Hitnek sérelmének esik ; valami az Isten' és Isten' Anyja tiszteletének kissebbségére válhat : hogy az utólsó Itélőszék előtt-is bátran megjelenhessem, legyenek bizonyságim nékem ezek a' Falak-is ; azokban 's az olyanokban, és így ennek a' tzikkelynek is, úgy mint, a' mint most is az én értelmem fszerént fekszik, mint a' R. Katolika Hit, és a' Földes Uri Jussok' meg-sértésére tzelezónak, és így igazságtalannak (62.) törvényvé tételiben, melly a' Királyi hit levelekkel, és a' mi nyilván való Törvényinkel ellenkezne meg-nem-egyezhetek ; hanem hogy az Isten előtt számot adhas-

---

(61.) Még arról is, ha gondolatlan buzgóságból felebarátunknak kárt tettünk, vagy azt megkeserítettük.

62.) Ha ugyan én jobban láthatom az igazat, mint az Apostoli Király, és a' Mária' Országának egybe-gyűlt Rendjei.

adhasak, annak (63.) nyilván 's e' közönséges helyenn ellene kiáltok. (64.)

(63.) És azzal együtt a' közönséges egygyeiség, 's fzivek egybe-kaptsoltatásának, és következésképpen köz dolgaink' jó folyamatjának 's előmenetelének.

(64.) Vide Salomonis Proverb. 26. v. 5. — —
